



Enheten för kulturmiljö och bostadsstöd
Hanna Gelotte Fernandez

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över remiss av Riksantikvarieämbetets rapport översyn av regelverket om de kyrkliga kulturminnena Ku2015/02346/KL

Sammanfattning

Länsstyrelsen ser positivt på Riksantikvarieämbetets översyn och de förslag till förändringar i lagstiftningen som föreslås.

Länsstyrelsen anser att 4 kap 17 § kulturmiljölagen, KML, bör kompletteras så att länsstyrelsen ges möjlighet att förena ett föreläggande om rättelse med villkor för hur återställandet ska ske.

Länsstyrelsens synpunkter och reflektioner på lagförslag m.m.

En generell synpunkt är att översynens förslag till lagändringar syftar till att förtydliga definitioner och därmed minska risken för rättsosäkerhet och öka förutsägbarheten vid tillämpningen av kulturmiljölagen. Länsstyrelsen ser att ändringarna kommer att ge förutsättningar för en mer enhetlig rättstillämpning av lagen.

Länsstyrelsen välkomnar att bestämmelser införs som hanterar det gröna kulturarvet på kyrkotomter och begravningsplatser (4 kap 2, 3, 12 och 13 §§ KML) samt att länsstyrelserna kan ställa krav på antikvarisk medverkan (4 kap 3, 9 och 13 §§ KML).

4 kap 2 §

Länsstyrelsen anser det angeläget att det i lagen intas en ny definition av begreppet kyrkobyggnad med den innebörd som föreslås, det vill säga att det endast är kyrkor som omfattas av tillståndspflicht som också ska omfattas av kulturmiljölagens vård- och underhållspflicht. Länsstyrelsen uppfattar att den nuvarande skrivningen ofta innebär en misstolkning av vilka objekt som omfattas av lagen.

Den föreslagna definitionen av begreppet kyrkotomt värdesätts av Länsstyrelsen. Det är idag en brist att det saknas en tydlig beskrivning av begreppet vilket leder till feltolkningar och osäkerhet angående bland annat tillståndspflicht. På samma sätt välkomnas förslaget att länsstyrelserna ska kunna fastställa gränser för kyrkotomt i likhet med vad som gäller för fornlämningsområde i 2 kap KML.

YTTRANDE

Datum
2016-03-08

Beteckning
101-41366-2015

4 kap 5 a §

Länsstyrelsen delar Riksantikvarieämbetets bedömning att det idag är en brist att det i den nuvarande lagtexten saknas en bestämmelse om att ägarbyte ska anmälas till länsstyrelsen. Erfarenheten talar för att en tidig kontakt från tillsynsmyndigheten med en ny ägare av tillsynsobjekt ökar förutsättningarna för en god förvaltning av de kulturhistoriska värdena som omfattas av skyddet.

4 kap 12 §

Länsstyrelsen anser att den föreslagna definitionen av begravningsplats är tydlig och delar Riksantikvarieämbetets bedömning att det är de allmänna begravningsplatserna som ska omfattas av bestämmelserna i 4 kap KML.

4 kap 15 §

En förändrad skrivning i enlighet med Riksantikvarieämbetets förslag ger en förbättrad tillsynsmöjlighet.

4 kap 15 a §

Länsstyrelsen delar Riksantikvarieämbetets bedömning att paragrafen bör moderniseras och utvidgas. Dock bör frågan kring vilka förberedelser som avses och vad som är en rimlig nivå utredas vidare samt hur detta förhåller sig till förslagen i utredningen ”Förstärkt skydd av kulturogendom vid väpnad konflikt och under ockupation”, DS 2014:36”.

4 kap 17 §

Förslaget att införa en regel för att säkerställa länsstyrelsens tillträde till tillsynsobjekten och tillgång till relevanta uppgifter ses som ett värdefullt inslag i länsstyrelsens tillsynsarbete.

Länsstyrelsen anser att det finns behov av att kunna förena ett föreläggande om rättelse med detaljerade krav för hur återställandet ska ske. Paragrafens andra stycke kan lämpligen kompletteras med en skrivning som motsvarar den i 4 kap 3 § sista stycket KML.

4 kap 18 §

Länsstyrelsen ser positivt på att en bestämmelse om bötesföreläggande införs i 4 kap på motsvarande sätt som i 3 kap KML.

Justeringar i kulturmiljöförordningen

Länsstyrelsen välkomnar förslaget att en paragraf införs som anger att det åligger Riksantikvarieämbetet att föra en nationell förteckning över de kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser som omfattas av tillståndsplikt. Det är en brist att det idag inte finns någon centralt administrerad förteckning.

YTTRANDE

Datum
2016-03-08

Beteckning
101-41366-2015

Justeringar och tillägg i KRFS 2012:2

Länsstyrelsen välkomnar att Riksantikvarieämbetet avser förtydliga vilka krav på kunskap och kompetens som en medverkande antikvarie ska ha.

Övriga rekommendationer***Kunskap och kompetens***

Länsstyrelsens uppfattning är att Riksantikvarieämbetet bör ta fram en plan för hur kunskap och kompetens om det kyrkliga kulturarvet kan vidmakthållas och utvecklas inom Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna.

Länsstyrelsen i Stockholm delar den bedömning som framförts av andra länsstyrelser i remissomgången om att en fördjupad granskning av läns museernas, och stadsmuseernas, dubbla roller bör göras. Museernas roll har förändrats och de utgör i många fall en aktör på en konsultmarknad, vilket bland annat kan påverka deras roll som oberoende remissinstans.

Kyrklig övertalighet

Länsstyrelsen delar Riksantikvarieämbetets bedömning att det finns ett stort behov av att frågan rörande kyrklig övertalighet utreds av en statlig utredning inom en snar framtid. Likaså anser Länsstyrelsen att en sådan utredning bör omfatta frågor om lagskydd, processer för att förklara en kyrkobyggnad övertalig och ekonomiska förutsättningar för ett fortsatt bevarande. Riksantikvarieämbetets översyn visar tydligt hur angelägen frågan är redan idag och ytterligare kommer att aktualiseras inom en snar framtid. Länsstyrelsen vill, i likhet med Riksantikvarieämbetet, understryka att det är viktigt att inte bara de kyrkliga perspektiven på kyrkobyggnaden lyfts in i en sådan utredning utan även att lokalsamhällets och det allmänna kulturhistoriska perspektivet belyses och analyseras.

Översynen visar att kriterierna för övertalighet tydligt hör ihop med identifiering av värden. I Svenska kyrkans utredning "Gemensamt ansvar" redogörs för Kyrkokansliets pågående projekt "Identifiering och förvaltning av kyrkliga kulturvärden". Länsstyrelsen ser att denna typ av kategorisering av bruksvärden respektive kulturhistoriska värden och upplevelsevärden kan leda till prioriteringar som inte överensstämmer med kulturmiljölagens generella skydd och den statliga synen på kulturhistorisk värdering.

Länsstyrelsen anser att en översyn av det generella skyddet som i dag gäller för kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser tillkomna före utgången av 1939 bör göras inom ramen för ovan nämnda utredning. I praktiken upplever Länsstyrelsen att alla objekt inte hanteras likvärdigt utifrån det generella skyddet. Det innebär en godtycklig lagtillämpning och ett rättsosäkert läge.

YTTRANDE**Datum**
2016-03-08**Beteckning**
101-41366-2015

Detta beslut har fattats av länsöverdirektör Magdalena Bosson. I beslutet har deltagit samhällsdirektör Patrik Åhnberg, enhetschef Louise Schlyter, förvaltningsdirektör Åsa Ryding och 1:e antikvarie Hanna Gelotte Fernandez, föredragande.

Magdalena Bosson

Hanna Gelotte Fernandez